

ROMEINEN IX-XI

Israëls Geschriften

&

Gods karakter

ROMEINEN IX-XI

Gods roeping en 'samenstelling' van Israel

'Wat zullen wij dan zeggen? Is er onrechtvaardigheid bij God? Volstrekt niet! Want tot Mozes zegt Hij:

'Ik zal Mij erbarmen over wie ik Mij erbarm en Mij ontfermen over wie Ik Mij ontferm'.

Zo ligt het dan niet aan de wil van een mens, noch aan de inspanningen van een mens,
maar aan de Zich erbarmende God.

Want de Schrift zegt tot Farao: 'Juist hiertoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn macht betoon
en opdat mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde'.

Daarom dan, Hij erbarmt Zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil!.

(Rm.9:14-18)

Samengenomen, wat gebeurt hier?

- ❖ Zowel **Israel** (gouden stierkalf) als **Farao** (kindermoord) zijn onder **Gods oordeel**
- ❖ Israel & Farao, beiden kunnen niets inbrengen, wat Jahweh met hen doet is **zijn zaak**
- ❖ In **beide situaties** betoont Jahweh '**genade**' *zelfs tijdens het oordeel dat Hij voltrekt!*

ROMEINEN IX-XI

Gods roeping en 'samenstelling' van Israel

'Wat zullen wij dan zeggen? Is er onrechtvaardigheid bij God? Volstrekt niet! Want tot Mozes zegt Hij:

'Ik zal Mij erbarmen over wie ik Mij erbarm en Mij ontfermen over wie Ik Mij ontferm'.

Zo ligt het dan niet aan de wil van een mens, noch aan de inspanningen van een mens,
maar aan de Zich erbarmende God.

Want de Schrift zegt tot Farao: 'Juist hiertoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn macht betoon en opdat mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde'.

Daarom dan, Hij erbarmt Zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil!.

(Rm.9:14-18)

- ❖ Jahweh is rechtvaardig → wanneer & hoe Hij oordelen uitvoert is buiten de mens om
- ❖ Jahweh *verdraagt* hardnekkig verzet van Farao om zijn reputatie bekend te maken

'...opdat het voornemen van God naar verkiezing zou blijven,...' (vers 11)

ROMEINEN IX-XI

Gods roeping en 'samenstelling' van Israel

'Want de Schrift zegt tot Farao: 'Juist hiertoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn macht betoon en opdat mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde'.

Daarom dan, Hij erbarmt Zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil.

U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?

Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?

(Rm.9:17-21)

- ❖ 'Hij verhardt wie Hij wil' **waar komt dat nu ineens vandaan?**
- ❖ **buitenstaander**: Als niemand God kan weerstaan, wie kan dan iets verweten worden?
- ❖ **Beschouwt God ons werkelijk als niets meer dan een homp vormgegeven klei??**

ROMEINEN IX-XI

Over verharding, kleipotten en de Pottenbakker...

'Want de Schrift zegt tot Farao: 'Juist hiertoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn macht betoon en opdat mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde'.

Daarom dan, Hij erbarmt Zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil.

U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?

Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?

(Rm.9:17-21)

- ❖ **GEVAAR:** geen krasse 'theologische conclusies' trekken! → Context respecteren...
- ❖ **Farao / Edom** is **GEEN** onbeschreven blad en **GEEN** onschuldige bijstander te noemen!
- ❖ Farao heeft tegen **alle menselijkheid in** zwaar gezondigd → **vernietigend oordeel**
- ❖ Jozef had Egypte v/d ondergang gered → Farao wil Jozefs volk **volledig uitroeien!?**

ROMEINEN IX-XI

Over verharding, kleipotten en de Pottenbakker...

'Want de Schrift zegt tot Farao: 'Juist hiertoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn macht betoon en opdat mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde'.

Daarom dan, Hij erbarmt Zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil.

U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?

Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?

(Rm.9:17-21)

❖ Het begrip → 'verharding' → *waar komt het vandaan in de Bijbel?*

❖ Wat maakt uw hart zo hard als steen? → **afgoderij** (Ps.115, Ps.135)

❖ Is **ALTIJD** Gods (oordeel) tegenreactie op moedwillig verzet *ondanks Godsopenbaring*

ROMEINEN IX-XI

Over verharding, kleipotten en de Pottenbakker...

Toen het huis van David verteld werd: Syrië is neergestreken op Efraïm, beefde zijn hart en het hart van zijn volk, zoals de bomen in het woud beven voor de wind. En Jahweh zei tegen Jesaja: Ga nu op weg, Achaz tegemoet, ...Zeg dan tegen hem: Beheers uzelf, blijf rustig, wees niet bevreesd, laat uw hart niet week worden voor die twee rokende stukken brandhout, voor de brandende toorn van Rezin en Syrië, en van de zoon van Remalia. ...Vraag voor uzelf een teken van Jahweh, uw God, vraag het beneden op aarde of hoog in de hemel. Maar Achaz zei: Ik zal het niet vragen en Jahweh niet op de proef stellen. Toen zei Jesaja: Luister toch, huis van David, is het u niet genoeg mensen te vermoeien, dat u ook mijn God vermoeit? Daarom zal Jahweh Zelf u een teken geven: ...Jahweh zal over u, over uw volk en over het huis van uw vader, dagen doen komen zoals er niet gekomen zijn vanaf de dag dat Efraïm zich van Juda afscheidde, namelijk de heerschappij van de koning van Assyrië!

(Jes. 7:3-17 selectie)

- ❖ Jahweh kent Achaz' angst → mag alles vragen → geloofsvertrouwen versterken
- ❖ Achaz weigert bewust op Jahweh te vertrouwen → volhardt & verhardt zich in boosheid

ROMEINEN IX-XI

Over verharding, kleipotten en de Pottenbakker...

'Want de Schrift zegt tot Farao: 'Juist hiertoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn macht betoon en opdat mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde'.

Daarom dan, Hij erbarmt Zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil.

U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?

Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?'

(Rm.9:17-21)

- ❖ **GEVAAR:** geen krasse 'theologische conclusies' trekken! ➡ Context respecteren
- ❖ **Behoedt u:** 'verharding' is absoluut niet van toepassing op Janneke & Mieke!
- ❖ Laten we dit niet als een soort wapen gebruiken tegen **'onwetende' mensen**
- ❖ Sommige mensen verkneukelen zich in het verwijzen naar de hel & verdoemenis...

ROMEINEN IX-XI

Over verharding, kleipotten en de Pottenbakker...

'Want de Schrift zegt tot Farao: 'Juist hiertoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn macht betoon en opdat mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde.'

Daarom dan, Hij erbarmt Zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil.

U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?

Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?'

(Rm.9:17-21)

'En zij gingen heen en kwamen in een dorp van Samaritanen .En zij ontvingen Hem niet, omdat Hij op weg was naar Jeruzalem. Toen nu zijn discipelen Jakobus en Johannes dit zagen, zeiden zij: Heer, wilt U dat wij zeggen dat vuur van de hemel moet neerdalen en hen verteren zoals ook Elia heeft gedaan? Hij echter keerde Zich om en bestrafte hen en zei:

U weet niet van welke geest u bent!

(Lk.9:52-55)

ROMEINEN IX-XI

Over verharding, kleipotten en de Pottenbakker...

'Want de Schrift zegt tot Farao: 'Juist hiertoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn macht betoon en opdat mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde.'

Daarom dan, Hij erbarmt Zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil.

U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?

Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?'

(Rm.9:17-21)

❖ **Farao** is **GEEN** onbeschreven blad en **GEEN** onschuldige bijstander te noemen!

❖ Farao's weerzinwekkende verharding tegen Israel → maakt hun leven **hard & bitter**

'Zij maakten het leven bitter voor hen door hen zwaar werk te laten verrichten met leem en bakstenen, en door allerlei werk op het veld: al hun werk, waarmee zij hen moesten dienen, met harde hand.'

(Ex.1:14)

ROMEINEN IX-XI

Over verharding, kleipotten en de Pottenbakker...

'Want de Schrift zegt tot Farao: 'Juist hiertoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn macht betoon en opdat mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde.'

Daarom dan, Hij erbarmt Zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil.

U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?

Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?'

(Rm.9:17-21)

❖ Jahweh weet wat voor man dit is, hij wijkt niet zomaar → 'uitgestrekte hand' & wonderen

'Maar Ik weet dat de koning van Egypte u niet zal laten gaan, ook niet door een sterke hand.

Daarom zal Ik Mijn hand uitstrekken en Egypte treffen met al Mijn wonderen die Ik te midden daarvan doen zal. Daarna zal hij u laten gaan.'

(Ex.3:19,20)

ROMEINEN IX-XI

Over verharding, kleipotten en de Pottenbakker...

'Want de Schrift zegt tot Farao: 'Juist hiertoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn macht betoon en opdat mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde.'

Daarom dan, Hij erbarmt Zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil.

U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?

Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?'

(Rm.9:17-21)

❖ Jahweh zal op zijn tijd het hart van Farao 'sterken' in toenemende **vastberadenheid**:

'zie erop toe dat u al de wonderen waartoe Ik u in staat gesteld heb, vóór de farao doet.

Ikzelf echter zal zijn hart verharden, zodat hij het volk niet zal laten gaan.'

(Ex.4:21)

ROMEINEN IX-XI

Over verharding, kleipotten en de Pottenbakker...

'Want de Schrift zegt tot Farao: 'Juist hiertoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn macht betoon en opdat mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde'

Daarom dan, Hij erbarmt Zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil.

U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?

Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?

(Rm.9:17-21)

❖ Farao spot en wijst de **naam van Jahweh** botweg af

'...farao zei: Wie is Jahweh, naar Wiens stem ik zou moeten luisteren door Israël te laten gaan?

Ik ken Jahweh niet en ik zal Israël ook niet laten gaan.'

(Ex.5:2)

ROMEINEN IX-XI

Over verharding, kleipotten en de Pottenbakker...

'Want de Schrift zegt tot Farao: 'Juist hiertoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn macht betoon en opdat mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde.'

Daarom dan, Hij erbarmt Zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil.

U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?

Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?'

(Rm.9:17-21)

❖ Jahweh zal op zijn tijd het hart van Farao 'sterken' in toenemende **vastberadenheid**:

'Omdat het oordeel over boze werken niet aanstonds voltrokken wordt, daarom blijft het hart van de mensenkinderen in hen vervuld van kwaaddoen.

Hoewel een zondaar honderd maal kwaad doet, verlengt God zijn dagen.'

(Prediker 8:11,12)

ROMEINEN IX-XI

Over verharding, kleipotten en de Pottenbakker...

'Want de Schrift zegt tot Farao: 'Juist hiertoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn macht betoon en opdat mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde'

Daarom dan, Hij erbarmt Zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil.

U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?

Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?'

(Rm.9:17-21)

Farao's harteloze verharding van bij de aanvang, resulteert in Gods versterking van Farao's toenemende harteloosheid, zelfs al ziet hij zijn eigen volk verschrikkelijk lijden.

Dit leidt uiteindelijk tot de lex talionis: de dood van de Egyptische eerstgeborenen

Hij die Israëls eerstgeborenen doodde ondergaat nu hetzelfde lot...

Onrechtvaardig? Naar Egyptische normen wacht Farao een onbarmhartig oordeel...

Boek der doden, hoofdstuk 125: 80 basisvereisten voor een menswaardige gemeenschap

Onrechtvaardig? Farao is al een vogel voor 'ammit' volgens de Egyptische normen...

Niet de Egyptische goden in de onderwereld, maar **Jahweh** oordeelt & voltrekt het vonnis!

ROMEINEN IX-XI

Over verharding, kleipotten en de Pottenbakker...

'Want de Schrift zegt tot Farao: 'Juist hiertoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn macht betoon en opdat mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde.'

Daarom dan, Hij erbarmt Zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil.

U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?

Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?'

(Rm.9:17-21)

- ❖ **Het taalgebruik** ➡ **pottenbakker & kleipotten** ➡ **Bijbelse oorsprong?**
- ❖ In Israëls geschriften wordt het **NOOIT** gebruikt voor onwetende 'onschuldige' mensen
- ❖ *t.a.v. mensen die zich verharden & verzetten in eigenwijsheid tegen **Gods Woord***
- ❖ **Vandaar ook** volgt in Rm.9:22: '...om zijn toorn te tonen , ...de voorwerpen van die toorn,'

ROMEINEN IX-XI

Over verharding, kleipotten en de Pottenbakker...

'Want de Schrift zegt tot Farao: 'Juist hiertoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn macht betoon en opdat mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde'

Daarom dan, Hij erbarmt Zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil.

U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?

Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?

(Rm.9:17-21)

- ❖ **Opmerkelijk:** bij de aartsvaders *geen spoor te vinden van verharding / oordeel / toorn*
- ❖ Jahweh is 'toornig' op mensen die weten wat van hen verwacht wordt en *zich verzetten*

'De kostbare kinderen van Sion, eens gewaardeerd als zuiver goud,
hoe worden zij nu beschouwd als aarden kruiken, het werk van pottenbakkershanden!

(Klaagliederen 4:2)

ROMEINEN IX-XI

Over verharding, kleipotten en de Pottenbakker...

'Jahweh zei: Omdat dit volk tot Mij nadert met zijn mond en zij Mij eren met hun lippen, maar hun hart ver van Mij houden, en hun vrees voor Mij slechts een aangeleerd gebod van mensen is, daarom, zie, ga Ik verder met wonderlijk te handelen met dit volk, wonderlijk en wonderbaar; want de wijsheid van zijn wijzen zal vergaan en het verstand van zijn verstandigen zal verdwijnen. Wee hun die hun plannen voor Jahweh diep willen verbergen en alles in het duister doen, en zeggen: 'Wie ziet ons? Wie weet van ons?' U draait de zaken om! Alsof de pottenbakker als gelijk beschouwd kan worden met het leem, zodat het maaksel over zijn maker zegt: Hij heeft mij niet gemaakt, en het gevormde voorwerp over zijn pottenbakker zegt: Hij heeft geen verstand.'
(Jes.29:13-16)

- ❖ **achtergrond** ➡ Jes.28 & 29 de voltrekking van het oordeel over Achaz in Jes.6&7
- ❖ Jahweh gaat Israel oordelen door Assyrië waar de leiders hun **heil & toevlucht** zochten
- ❖ '**wijzen**' te Jeruzalem denken toch te kunnen ontkomen *door een verbond met Egypte*

ROMEINEN IX-XI

Over verharding, kleipotten en de Pottenbakker...

'Jahweh zei: Omdat dit volk tot Mij nadert met zijn mond en zij Mij eren met hun lippen, maar hun hart ver van Mij houden, en hun vrees voor Mij slechts een aangeleerd gebod van mensen is, daarom, zie, ga Ik verder met wonderlijk te handelen met dit volk, wonderlijk en wonderbaar; want de wijsheid van zijn wijzen zal vergaan en het verstand van zijn verstandigen zal verdwijnen. Wee hun die hun plannen voor Jahweh diep willen verbergen en alles in het duister doen, en zeggen: 'Wie ziet ons? Wie weet van ons?' U draait de zaken om! Alsof de pottenbakker als gelijk beschouwd kan worden met het leem, zodat het maaxsel over zijn maker zegt: Hij heeft mij niet gemaakt, en het gevormde voorwerp over zijn pottenbakker zegt: Hij heeft geen verstand.'
(Jes.29:13-16)

- ❖ Als zielige kleine kinderen denken ze dit voor Jahweh verborgen te kunnen houden!?
- ❖ Zij geloven Jahweh te kunnen 'misleiden' om zo aan het *nakende oordeel* te ontkomen
- ❖ Vertrouwen liever op 'eigen wijsheid & inzicht' dan op de **goedheid van Jahweh**...

ROMEINEN IX-XI

Over verharding, kleipotten en de Pottenbakker...

'Het woord dat van Jahweh gekomen is tot Jeremia: Sta op en daal af naar het huis van de pottenbakker.

Daar zal Ik u Mijn woorden doen horen. Zo daalde ik af naar het huis van de pottenbakker.

En zie, hij was op de draaischijven een werkstuk aan het maken.

Mislukte de pot die hij aan het maken was met de klei in de hand van de pottenbakker, dan maakte hij daarvan weer een andere pot, zoals het in de ogen van de pottenbakker goed was om te maken.

Toen kwam het woord van Jahweh tot mij: Zou Ik met u niet kunnen doen zoals deze pottenbakker, huis van Israël? spreekt Jahweh. Zie, zoals de klei in de hand van de pottenbakker,

zo bent u in Mijn hand, huis van Israël.'

(Jer.18:1-6)

ROMEINEN IX-XI

Over verharding, kleipotten en de Pottenbakker...

'Het ene ogenblik doe Ik de uitspraak over een volk en over een koninkrijk dat Ik het weg zal rukken, af zal breken en zal doen ondergaan. Bekeert zich dat volk waarover Ik die uitspraak heb gedaan echter van zijn kwaad, dan zal Ik berouw hebben over het kwade dat Ik het dacht aan te doen.

Het andere ogenblik doe Ik de uitspraak over een volk en over een koninkrijk dat Ik het zal bouwen en planten. Doet het echter wat kwaad is in Mijn ogen door niet te luisteren naar Mijn stem, dan zal Ik berouw hebben over het goede waarmee Ik zei het goed te doen.

Nu dan, zeg toch tegen de mannen van Juda en tegen de inwoners van Jeruzalem:

Zo zegt Jahweh: Zie, Ik bereid onheil tegen u, bedenk een plan tegen u.

Bekeer u toch, ieder van zijn slechte weg. Maak uw wegen en uw daden goed.

Zij zeggen echter: Daar is geen hoop op, wij volgen immers onze eigen plannen.

We doen ieder overeenkomstig zijn verharde, boosaardige hart. '

(Jer.18:7-12)

❖ Jahweh zal hun wens 'vervullen' en hun hart 'herschepend' verharden in eigenwijsheid

ROMEINEN IX-XI

Over verharding, kleipotten en de Pottenbakker...

'Want de Schrift zegt tot Farao: 'Juist hiertoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn macht betoon en opdat mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde'.

Daarom dan, Hij erbarmt Zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil.

U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?

Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?

(Rm.9:17-21)

- ❖ **Buitenstaander**: 'wie kan zijn wil weerstaan?' → **beiden** hebben **al** God weerstaan!
- ❖ **Israel & Farao** hebben Gods wil weerstaan, **hun lot ligt nu volledig in Gods handen**
- ❖ Wie schuldig bevonden in de beklagdenbank staat *heeft niks meer in te brengen...*
- ❖ Het **lot** van de 'klei' ligt **nu** in handen van **de rechter** die zal doen wat gepast is

ROMEINEN IX-XI

Over verharding, kleipotten en de Pottenbakker...

'Want de Schrift zegt tot Farao: 'Juist hiertoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn macht betoon en opdat mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde'.

Daarom dan, Hij erbarmt Zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil.

U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?

Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?

(Rm.9:17-21)

- ❖ Paulus gaat nu onze 'fictieve' **buitenstaander** van antwoord dienen:
- ❖ Geen enkel mens kan / mag in zo'n situatie Gods verdicht in vraag stellen! (vers 20a)
- ❖ De 'schuldige' heeft al helemaal geen recht van spreken meer! (vers 20b)
- ❖ **Farao & Israel** , beiden dezelfde 'homp klei' ligt nu in de hand van de Pottenbakker

ROMEINEN IX-XI

Over verharding, kleipotten en de Pottenbakker...

'Want de Schrift zegt tot Farao: 'Juist hiertoe heb Ik u doen opstaan, opdat Ik in u mijn macht betoon en opdat mijn naam verkondigd wordt op de hele aarde'.

Daarom dan, Hij erbarmt Zich over wie Hij wil en Hij verhardt wie Hij wil.

U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?

Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?

(Rm.9:17-21)

- ❖ Paulus gaat nu onze 'fictieve' **buitenstaander** van antwoord dienen:
- ❖ Geen enkel mens kan / mag in zo'n situatie Gods verdicht in vraag stellen! (vers 20a)
- ❖ De 'schuldige' heeft al helemaal geen recht van spreken meer! (vers 20b)
- ❖ De 'Pottenbakker' *erbarmt* zich nu over wie Hij wil en Hij *verhardt* nu wie Hij wil...

ROMEINEN IX-XI

‘de rijkdom van Gods heerlijkheid’

‘U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?
Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?

Als nu God, daar Hij zijn toorn wilde betonen en zijn macht bekend maken, met veel lankmoedigheid verdragen heeft de vaten van de toorn, tot het verderf toeberaid om bekend te maken de rijkdom van zijn heerlijkheid aan de vaten van de barmhartigheid, die Hij tevoren tot heerlijkheid heeft bereid — ons die Hij ook heeft geroepen, niet alleen uit de Joden, maar ook uit de volken?

(Rm.9:19-24)

- ❖ Jahweh is rechtvaardig → Farao herschepend verhardt naar het beeld van zijn afgoden
- ❖ Jahweh is rechtvaardig → Israel ‘vormt’ door & naar zijn barmhartigheid

ROMEINEN IX-XI

‘de rijkdom van Gods heerlijkheid’

‘U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?
Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?

Als nu God, daar Hij zijn toorn wilde betonen en zijn macht bekend maken, met veel lankmoedigheid verdragen heeft de vaten van de toorn, tot het verderf toebereid om bekend te maken de rijkdom van zijn heerlijkheid aan de vaten van de barmhartigheid, die Hij tevoren tot heerlijkheid heeft bereid — ons die Hij ook heeft geroepen, niet alleen uit de Joden, maar ook uit de volken?

(Rm.9:19-24)

- ❖ Paulus’ punt → **wat vertelt Gods ‘rechtvaardige reactie’ ons over zijn karakter?**
- ❖ God maakt ‘de wereld’ zijn toorn & macht om **oordeel** over ‘de boze’ te oefenen bekend
- ❖ Ondanks alles ‘verdraagt’ Hij **ZEER geduldig** Farao & soort die bestemd is tot het oordeel

ROMEINEN IX-XI

‘de rijkdom van Gods heerlijkheid’

‘U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?
Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?

Als nu God, daar Hij zijn toorn wilde betonen en zijn macht bekend maken, met veel lankmoedigheid verdragen heeft de vaten van de toorn, tot het verderf toeberaid om bekend te maken de rijkdom van zijn heerlijkheid aan de vaten van de barmhartigheid, die Hij tevoren tot heerlijkheid heeft bereid — ons die Hij ook heeft geroepen, niet alleen uit de Joden, maar ook uit de volken?

(Rm.9:19-24)

- ❖ Paulus' punt → **wat vertelt Gods ‘rechtvaardige reactie’ ons over zijn karakter?**
- ❖ God gebruikt Farao zijn weerbarstigheid & rebellie om zijn reputatie bekend te maken
- ❖ Tegelijkertijd maakt Hij aan ‘**allen**’ zijn fundamentele neiging tot **barmhartigheid** bekend...

ROMEINEN IX-XI

‘de rijkdom van Gods heerlijkheid’

‘U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?
Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?

Als nu God, daar Hij zijn toorn wilde betonen en zijn macht bekend maken, met veel lankmoedigheid verdragen heeft de vaten van de toorn, tot het verderf toeberaid om bekend te maken de rijkdom van zijn heerlijkheid aan de vaten van de barmhartigheid, die Hij tevoren tot heerlijkheid heeft bereid — ons die Hij ook heeft geroepen, niet alleen uit de Joden, maar ook uit de volken?

(Rm.9:19-24)

- ❖ Paulus’ punt → **wat vertelt Gods ‘rechtvaardige reactie’ ons over zijn karakter?**
- ❖ Andere schuldige ‘potten’ (Israël) ‘geroepen’ naar de belofte aan Abraham (uit Egypte)
- ❖ ‘vormt’ Hij *om deel te krijgen* en te verkondigen **de rijkdom van zijn ‘BARMHARTIGHEID’**

ROMEINEN IX-XI

‘de rijkdom van Gods heerlijkheid’

‘U zult nu tot mij zeggen: Wat heeft Hij dan nog aan te merken? Want wie kan zijn wil weerstaan?
Ja maar, mens, wie bent u, dat u tegen God het woord opneemt?

Zal het maaksel tot zijn maker zeggen: Waarom hebt u mij zo gemaakt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem om uit dezelfde klomp te maken het ene vat tot eer en het andere tot oneer?

Als nu God, daar Hij zijn toorn wilde betonen en zijn macht bekend maken, met veel lankmoedigheid verdragen heeft de vaten van de toorn, tot het verderf toeberaid om bekend te maken de rijkdom van zijn heerlijkheid aan de vaten van de barmhartigheid, die Hij tevoren tot heerlijkheid heeft bereid — ons die Hij ook heeft geroepen, niet alleen uit de Joden, maar ook uit de volken?’

(Rm.9:19-24)

- ❖ **Gods barmhartigheid** bleef niet beperkt tot Israel in de woestijn → (geroepenen) **HEDEN**
- ❖ Gods **‘onveranderlijke karakter’** uit zich op gelijkaardige wijze **NU** in de 2^e Exodus!

‘een gedeeltelijke verharding is over Israel gekomen, totdat de volheid der heidenen binnengaat,’
(Rm.11:25)

ROMEINEN IX-XI

niet-mijn-volk *heidenen* ‘geroepen’ als zonen van de levende God

‘Zoals Hij ook in Hosea zegt: ‘Ik zal niet-mijn-volk mijn volk noemen, en de niet-geliefde geliefde.’

‘En het zal zijn op de plaats waar tot hen gezegd werd: U bent mijn volk niet, daar zullen zij zonen van de levende God worden genoemd’. En Jesaja roept over Israel uit:

‘Al was het getal van de zonen van Israel als het zand van de zee, het overblijfsel zal behouden worden.

Want de Heer zal ten einde toe en met haast een zaak doen op de aarde’.

En zoals Jesaja tevoren heeft gezegd: ‘Als de Heer Zebaoth ons geen nageslacht had gelaten, dan zouden wij als Sodom geworden zijn en aan Gomorra gelijk gemaakt.’

(Rm.9:25-29)

- ❖ **Paulus trekt Gods barmhartigheid t.a.v. Israel in de 1^e exodus door tot de heidenen?!**
- ❖ Hoe slaat Paulus de brug van ‘het zootje ongeregeld’ **TOEN** naar de heidenen **NU**?
- ❖ **De sleutel** voor dit ogenschijnlijk ‘mysterie’ ligt opgesloten in de **PROFETEN** (Hosea)
- ❖ Onze Nederlandse vertaling werkt hier niet mee, spijtig genoeg... (roepen – noemen)

ROMEINEN IX-XI

niet-mijn-volk *heidenen* ‘geroepen’ als zonen van de levende God

‘Zoals Hij ook in Hosea zegt: ‘Ik zal niet-mijn-volk mijn volk noemen, en de niet-geliefde geliefde.’

‘En het zal zijn op de plaats waar tot hen gezegd werd: U bent mijn volk niet, daar zullen zij zonen van de levende God worden genoemd’. En Jesaja roept over Israel uit:

‘Al was het getal van de zonen van Israel als het zand van de zee, het overblijfsel zal behouden worden.

Want de Heer zal ten einde toe en met haast een zaak doen op de aarde’.

En zoals Jesaja tevoren heeft gezegd: ‘Als de Heer Zebaoth ons geen nageslacht had gelaten, dan zouden wij als Sodom geworden zijn en aan Gomorra gelijk gemaakt.’

(Rm.9:25-29)

- ❖ De sleutel voor dit ogenschijnlijk ‘mysterie’ ligt opgesloten in de **PROFETEN** (Hosea)
- ❖ Onze Nederlandse vertaling werkt hier niet mee, spijtig genoeg... (roepen – noemen)

‘om bekend te maken de rijkdom van zijn heerlijkheid aan de vaten van de barmhartigheid, die Hij tevoren tot heerlijkheid heeft bereid — ons die Hij ook heeft geroepen, niet alleen uit de Joden, maar ook uit de volken?’ (vers 24)

ROMEINEN IX-XI

niet-mijn-volk *heidenen* ‘geroepen’ als zonen van de levende God

‘Zoals Hij ook in Hosea zegt: ‘Ik zal niet-mijn-volk mijn volk noemen, en de niet-geliefde geliefde.’

‘En het zal zijn op de plaats waar tot hen gezegd werd: U bent mijn volk niet, daar zullen zij zonen van de levende God worden genoemd’. En Jesaja roept over Israel uit:

‘Al was het getal van de zonen van Israel als het zand van de zee, het overblijfsel zal behouden worden.

Want de Heer zal ten einde toe en met haast een zaak doen op de aarde’.

En zoals Jesaja tevoren heeft gezegd: ‘Als de Heer Zebaoth ons geen nageslacht had gelaten, dan zouden wij als Sodom geworden zijn en aan Gomorra gelijk gemaakt.’

(Rm.9:25-29)

- ❖ De sleutel voor dit ogenschijnlijk ‘mysterie’ ligt opgesloten in de **PROFETEN** (Hosea)
- ❖ Onze Nederlandse vertaling werkt hier niet mee, spijtig genoeg... (roepen – noemen)

‘opdat het voornemen van God naar verkiezing zou blijven, niet op grond van werken, maar uit Hem die roept’ (Rm.9:11)

Period

Prophets

Hebrew Kings

Assyrian Rulers

The Kings of Israel (all wicked)

Jeroboam I (933-911) twenty-two years
 Nadab (911-910) two years
 Baasha (910-887) twenty-four years
 Elah (887-886) two years
 Zimri (886) seven days
 Omri (886-875) twelve years
 Ahab (875-854) twenty-two years
 Ahaziah (855-854) two years

Assurnasirpal II

Jehoram (Joram) (854-843) twelve years
 Jehu (843-816) twenty-eight years
 Jehoahaz (820-804) seventeen years
 Jehoash (Joash) (806-790) sixteen years
 Jeroboam II (790-749) forty-one years
 Zechariah' (748) six months
 Shallum (748) one month
 Menahem (748-738) ten years
 Pekahiah (738-736) two years
 Pekah (748-730) twenty years
 Hoshea (730-721) nine years

Shalmaneser III

Tiglath-pileser III

**Shalmaneser V
Sargon II**

The Kings of Judah (8 were good)

Rehoboam (933-916) seventeen years
 Abijam (915-913) three years
 Asa (Good) (912-872) forty-one years
 Jehoshaphat (Good) (874-850) twenty-five years
 Jehoram (850-843) eight years
 Ahaziah (843) one year
 Athaliah (843-837) six years
 Joash (Good) (843-803) forty years
 Amaziah (Good) (803-775) 29 years
 Azariah (Uzziah) (Good) (787-735) fifty-two years
 Jotham (Good) (749-734) sixteen years
 Ahaz (741-726) sixteen years
 Hezekiah (Good) (726-697) 29 years
 Manasseh (697-642) fifty-five years
 Amon (641-640) two years
 Josiah (Good) (639-608) thirty-one years
 Jehoahaz (608) three months
 Jehoiachim (608-597) eleven years
 Jehoiachin (597) three months
 Zedekiah (597-586) eleven years

Sennacherib

Esar-haddon

Assur-banipal

Haggai
Malachi

Zephaniah

Daniel

Nahum

Ezekiel

Habakkuk

Jeremiah

Isaiah

Hosea

Amos

Micah

Joel

Obadiah

Isaiah

Amos

Micah

Joel

Obadiah

Isaiah

Amos

Micah

Joel

Obadiah

Isaiah

Amos

Micah

Joel

Obadiah

Isaiah

Amos

Micah

Joel

Obadiah

Isaiah

Amos

Micah

Joel

Obadiah

Isaiah

Amos

Micah

Joel

Obadiah

Isaiah

Amos

Micah

Joel

Obadiah

Isaiah

Amos

Micah

Joel

Obadiah

Isaiah

Amos

Micah

Joel

Obadiah

Isaiah

Amos

Micah

Joel

Obadiah

Isaiah

Amos

Micah

Joel

Obadiah

Isaiah

Amos

Micah

Joel

ROMEINEN IX-XI

niet-mijn-volk *heidenen* 'geroepen' als zonen van de levende God

'Daarom, zie, Ikzelf ga haar lokken, haar de woestijn in leiden, en naar haar hart spreken.
Ik zal haar daarvandaan haar wijngaarden geven, en het Dal van Achor tot een deur van hoop.
Daar zal zij zingen als in de dagen van haar jeugd, als op de dag dat zij wegtrok uit het land Egypte.
Ik zal u voor eeuwig tot Mijn bruid nemen: ja, Ik zal u tot Mijn bruid nemen in gerechtigheid en in recht,
in goedertierenheid en in barmhartigheid. In trouw zal Ik u voor Mij als bruid nemen;
en u zult Jahweh kennen. En Ik zal haar voor Mij in de aarde zaaien
en Mij ontfermen over 'niet-mijn geliefde'. Ik zal zeggen tegen 'niet-mijn volk':
U bent Mijn volk, en gij gaat tot mij zeggen: Mijn God!
(Hosea 2:17-23 selectie)

- ❖ In Jes.29 is de 'pot' (Israël) in de handen v/d Pottenbakker *onder het oordeel van Assyrië*
- ❖ In de dagen van Hosea ➡ **Jahweh erkent Israël niet langer als zijn volk** (ballingschap)

'Hoor dit, huis van Jakob, gij, die u noemt met Israëls naam, en uit Juda's lendenen zijt voortgekomen,
die zweert bij de naam van Jahweh en de God van Israël belijdt, maar niet in waarheid en gerechtigheid.'

(Jes.48:1 mijn vert.)

ROMEINEN IX-XI

niet-mijn-volk *heidenen* 'geroepen' als zonen van de levende God

'Daarom, zie, Ikzelf ga haar lokken, haar de woestijn in leiden, en naar haar hart spreken.
Ik zal haar daarvandaan haar wijngaarden geven, en het Dal van Achor tot een deur van hoop.
Daar zal zij zingen als in de dagen van haar jeugd, als op de dag dat zij wegtrok uit het land Egypte.
Ik zal u voor eeuwig tot Mijn bruid nemen: ja, Ik zal u tot Mijn bruid nemen in gerechtigheid en in recht,
in goedertierenheid en in barmhartigheid. In trouw zal Ik u voor Mij als bruid nemen;
en u zult Jahweh kennen. En Ik zal haar voor Mij in de aarde zaaien
en Mij ontfermen over 'niet-mijn geliefde'. Ik zal zeggen tegen 'niet-mijn volk':
U bent Mijn volk, en gij gaat tot mij zeggen: Mijn God!
(Hosea 2:17-23 selectie)

- ❖ Maar naar zijn grote barmhartigheid zal Jahweh Israel terugnemen tot zijn bruid
- ❖ *Ik zal mij ontfermen over 'niet mijn geliefde' en 'niet mijn volk' door een nieuwe exodus*
- ❖ **Paulus argument:** Als God dat zegt van 'niet mijn volk' *Israel* → 'niet mijn volk' *heidenen*?
- ❖ Als Jahweh onveranderlijk is, zou hij **NU** niet evenzeer '**de volken**' aannemen?

ROMEINEN IX-XI

niet-mijn-volk *heidenen* ‘geroepen’ als zonen van de levende God

‘Daarom, zie, Ikzelf ga haar lokken, haar de woestijn in leiden, en naar haar hart spreken.
Ik zal haar daarvandaan haar wijngaarden geven, en het Dal van Achor tot een deur van hoop.
Daar zal zij zingen als in de dagen van haar jeugd, als op de dag dat zij wegtrok uit het land Egypte.
Ik zal u voor eeuwig tot Mijn bruid nemen: ja, Ik zal u tot Mijn bruid nemen in gerechtigheid en in recht,
in goedertierenheid en in barmhartigheid. In trouw zal Ik u voor Mij als bruid nemen;
en u zult Jahweh kennen. En Ik zal haar voor Mij in de aarde zaaien
en Mij ontfermen over ‘niet-mijn geliefde’. Ik zal zeggen tegen ‘niet-mijn volk’:
U bent Mijn volk, en gij gaat tot mij zeggen: Mijn God!’
(Hosea 2:17-23 selectie)

❖ Ook Petrus volgt diezelfde ‘gedachtegang’ en citeert eveneens uit de profeet Hosea:

‘U echter bent een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilige natie,
een volk tot een eigendom, ...u die vroeger geen volk was, maar nu Gods volk bent,
die aan geen barmhartigheid deel had, maar nu barmhartigheid hebt verkregen.’
(1Pt.2:9-10)

ROMEINEN IX-XI

niet-mijn-volk *heidenen* ‘geroepen’ als zonen van de levende God

‘Daarom, zie, Ikzelf ga haar lokken, haar de woestijn in leiden, en naar haar hart spreken.
Ik zal haar daarvandaan haar wijngaarden geven, en het Dal van Achor tot een deur van hoop.
Daar zal zij zingen als in de dagen van haar jeugd, als op de dag dat zij wegtrok uit het land Egypte.
Ik zal u voor eeuwig tot Mijn bruid nemen: ja, Ik zal u tot Mijn bruid nemen in gerechtigheid en in recht,
in goedertierenheid en in barmhartigheid. In trouw zal Ik u voor Mij als bruid nemen;
en u zult Jahweh kennen. En Ik zal haar voor Mij in de aarde zaaien
en Mij ontfermen over ‘niet-mijn geliefde’. Ik zal zeggen tegen ‘niet-mijn volk’:
U bent Mijn volk, en gij gaat tot mij zeggen: Mijn God!’
(Hosea 2:17-23 selectie)

❖ **Jahweh is barmhartig voor mensen die beseffen nergens recht op te hebben:**

‘De tollenaar echter bleef op een afstand staan en wilde zelfs zijn ogen niet opheffen naar de hemel,
maar sloeg zich op de borst en zei: O God, wees mij, de zondaar, genadig!
Ik zeg u: deze ging gerechtvaardigd terug naar zijn huis, in tegenstelling met de ander..’
(Lk.19:13-14)

ROMEINEN IX-XI

niet-mijn-volk *heidenen* 'geroepen' als zonen van de levende God

'En Hij zei: Geef hem de naam Lo-Ammi, want u bent niet Mijn volk en Ik zal er voor u niet zijn. Toch zal het aantal Israëlieten zijn als het zand van de zee, dat niet gemeten en niet geteld kan worden. En het zal gebeuren dat in de plaats waar tegen hen gezegd is: U bent niet Mijn volk, tegen hen gezegd zal worden: kinderen van de levende God.'
(Hosea 1:9-10)

❖ Het **Israel van God** zal **ondanks alles** niet gemeten of geteld kunnen worden!?

'Zoals Hij ook in Hosea zegt: 'Ik zal niet-mijn-volk mijn volk noemen, en de niet-geliefde geliefde'.
'En het zal zijn op de plaats waar tot hen gezegd werd: U bent mijn volk niet, daar zullen zij zonen van de levende God worden genoemd'. En Jesaja roept over Israel uit:
'Al was het getal van de zonen van Israel als het zand van de zee, het overblijfsel zal behouden worden.
Want de Heer zal ten einde toe en met haast een zaak doen op de aarde'.
En zoals Jesaja tevoren heeft gezegd: 'Als de Heer Zebaoth ons geen nageslacht had gelaten, dan zouden wij als Sodom geworden zijn en aan Gomorra gelijk gemaakt.'
(Rm.9:25-29)

ROMEINEN IX-XI

Israëls Geschriften

&

Gods karakter